

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

תוכן עניינים

- א. פר העלם דבר של צבור קודם לפר של עבודת כוכבים שיהו כל המאות קודמות לעולות הבאים עמהם וקיי"ל דאפילו הטאת העוף קודמת לעולת בהמה ... פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים ... כמשפט כתיב ביה ...2
- ב. שעיר עבודת כוכבים קודם לשעיר נשיא ... האי צבור והאי יחיד שעיר נשיא קודם לשעירת יחיד ... האי מלך והאי הדיוט שעירת יחיד קודמת לכבשת יחיד ... שכן נתרבתה אצל עבודת כוכבים ביחיד.....4
- ג. עומר קודם לכבש הבא עמו שתי הלחם קודמים לכבשים הבאים עמהם זה הכלל דבר הבא בנין ליום קודם לדבר הבא בנין לחם.....5
- ד. האיש קודם לאשה להחיות.....5
- ה. ולהשב אבדה.....6
- ו. והאשה קודמת לאיש לכסות.....7
- ז. ולהוציא מבית השבי בזמן ששניהם עומדים בקלקלה האיש קודם לאשה.....7
- ח. היה הוא ואביו ורבו בשבי הוא קודם לרבו ורבו קודם לאביו אמו קודמת לכולם 8
- ט. משוח בשמן המשחה קודם למרובה ... ראש בית אב קודם לכהן הדיוט.....8
- י. לענין טומאה ... סגן ומשוח מלחמה שהיו מהלכים בדרך ופגע בהם מת מצוה מוטב שיטמא משוח מלחמה ואל יטמא סגן שאם יארע בו פסול בכהן גדול נכנס הסגן ומשמש תחתיו.....9
- יא. כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר וממזר לנתין ונתין לגר וגר לעבד משוחרר אימתי בזמן שכולם שוים אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ.....10
- יב. חמשה דברים משכחים את הלימוד.....11
- יג. חמשה דברים משיבים את הלימוד ... הרגיל בשמן זית.....15

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

- יד. עשרה דברים קשים ללימוד ... והמסתכל בפני המת ויש אומרים אף הקורא כתב שעל גבי הקבר..... 15
- טו. כשהנשיא נכנס כל העם עומדים ואין יושבים עד שאומר להם שבו כשאב ב"ד נכנס עושים לו שורה אחת מכאן ושורה אחת מכאן עד שישב במקומו כשחכם נכנס אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו..... 17
- טז. בני חכמים ותלמידי חכמים בזמן שרבים צריכים להם מפסיעין על ראשי העם יצא לצורך יכנס וישב במקומו..... 17
- יז. בני ת"ח שממונים אביהם פרנס על הצבור בזמן שיש להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם ואחוריהם כלפי העם בזמן שאין להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם ופניהם כלפי העם..... 18
- יח. לעולם ילמד אדם עצמו להשכים ולהעריב..... 18
- יט. האידינא דחלשא עלמא אפילו לגדולים נמי..... 18
- כ. אחוו להו בחלמייהו זילו פייסוהו [לרבן שמעון ב"ג] רבי נתן אול רבי מאיר לא אול אמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין..... 19

דף יג.

א. פר העלם דבר של צבור קודם לפר של עבודת כוכבים שיהו כל חטאות קודמות לעולות הבאים עמהם וקיי"ל דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה ... פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים ... כמשפט כתיב ביה

כבר התבאר במסכת פסחים דף נט. שחטאת קודמת לעולה¹, אפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה, שנאמר (ויקרא ה פסוק ח) וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר

¹ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ט הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת הזריות

לחטאת ראשונה בנין אב לכל חטאת שהיא קודמת לעולה הבא עמה, וכן בשעת הפרשה מפריש החטאת תחלה ואחר כך העולה.

י"א² שרק בזריקת הדם חטאת קודמת לעולה אך בהקטרה על המזבח איברי העולה קודמים לאימורי החטאת. וי"א³ שחטאת קודמת בכל מעשיה לעולה, אולם אם נשחטו שניהם והרי הם לפנינו, חטאת קודמת לזריקת הדן ועולה קודמת להקטרה.

אך רק לעולה קודמת אפילו חטאת העוף, אבל בשארי קרבנות אפילו הנמוכים מחטאת כמו קדשים קלים הם קודמים לחטאת העוף.

ודין קדימות אלו בין בקרבנות ציבור ובין בקרבן יחיד כשמביא חטאת ועולה, ואפילו בשני בני אדם שזה מביא חטאת וזה מביא עולה וזה נותן לכהן זה לכהן אחר שמכיון שכל הקרבנות נכנסו לבית אב של אותו משמר והם מחוייבים להקריבן, ממילא שכל הבית אב הוי ככהן אחד ומוכרחין להקריבן לפי דין הקדימה⁴.

בקרבנות החג⁵ אינו כן אלא קריבין על סדר הכתוב שנאמר (במדבר כט פסוק ו) כְּמִשְׁפָּטָם.

כיצד בתחלה פרים, ואחריהם אילים, ואחריהם כבשים, ואחריהם שעירים, אף על פי שהשעירים חטאת, וכל אלו שקדמו אותן עולות⁶.

² ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קיט סעיף יג. "אני מתפלא על הדיעה הקודמת דכל מעשה חטאת קודמת לעולה, דלהדיא תניא שם (פמ, ב): ופר שני בן בקר תקח לחטאת, שיכול שתהא חטאת קודמת לכל מעשי עולה, ת"ל: ופר שני וכו', יכול תהא עולה קודמת לחטאת בכל מעשיה, ת"ל: ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה, הא כיצד, דם חטאת קודמת לדם עולה מפני שמרצה איברי עולה קודמים לאימורי חטאת מפני שהן בליל, הרי להדיא דלא בדיעה הקודמת."

³ כ"מ בשם הר"י קורקס וכ"כ התו"ט ר"פ כל התדיר

⁴ ולכן נלע"ד דכהן ממשמר אחר שיש לו רשות להקריב קרבן עצמו בכל עת שירצה כמ"ש בסו' כב סעי' ב ע"ש, ואין לו שייכות להבית אב, יכול להקריב בעצמו קרבנו שהביא ולא להביט על דיני קדימה שבבית אב, וכן אם כמה כהנים שאינם ממשמר זה שבאו להקריב קרבנות עצמם אין בהם דין קדימה מאחד להבירו. ערוך השולחן העתיד שם סעיף יט

⁵ רמב"ם שם הלכה ז

⁶ ויש להסתפק אם זהו לעיכובא גם בדיעבד ואם הקדים המאוחר תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה כמו במצורע כשהקדים חטאתו לאשמו כמו שבארנו, או דילמא דווקא במצורע דכתיב: תהיה ודרשינן במנחות (ה, א) תהיה בהווייתה תהא, ואולי כמשפטם אין דומה לתהיה, או אפשר דשוין הן. ומדברי הרמב"ם משמע לי דאינו מעכב בדיעבד, מדבמצורע פסק בפ"ה ממחוסרי כפרה דאם הקדים תצא לבית השריפה ובכאן לא הזכיר זה, ש"מ דלאו לעיכובא, אך אין ראיה ברורה מזה מפני שאין דרכו להביא דין שאינו מפורש בגמ'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

וכן בשגגת צבור בע"ז שהן מביאין פר עולה, ושעיר חטאת, הפר קודם שנאמר בו (שם טו פסוק כד) פְּמוֹשֶׁפֶט, ופר בהן משיח קודם לפר העלם דבר של צבור, ופר העלם קודם לפר ע"ז, ופר ע"ז קודם לשעיר שלה, אף על פי שהפר עולה והשעיר חטאת, שכך הוא סדר הכתוב בתורה⁷.

ב. שעיר עבודת כוכבים קודם לשעיר נשיא ... האי צבור והאי יחיד שעיר נשיא קודם לשעירת יחיד ... האי מלך והאי הדיוט שעירת יחיד קודמת לכבשת יחיד ... שכן נתרבתה אצל עבודת כוכבים ביחיד

שעיר ע"ז⁸ קודם לשעיר נשיא שהנשיא יחיד, ושעיר נשיא קודם לשעירת יחיד, ושעירת יחיד קודמת לכבשה, אף על פי ששניהם חטאת, שהשעירה ראויה לבוא על הכריתות שמביאין עליהם חטאת⁹, והכבשה אינה באה על שגגת ע"ז.

להדיא. ומ"מ נראה לענ"ד שכן עיקר לדינא. ובוזה פשיטא לי דאין העיכוב בדיעבד, כיון שאינו אלא מפני הכבוד ברוב אלו הדינים שבסעי' זה. ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קכ סעיף יג יד
⁷ כלומר וכיון שכתוב בתורה כמשפט ממילא יש לעשותם כמשפטם הכתוב בתורה, ועיין לה"מ ומל"מ ועיין בהר המוריה שכ"ה הטעם בירושלמי בהוריות פ"ג ה"ד וז"ל פר של עכו"ם קודם לשעיר הבא עמו מפני שקדמו במקרא ר' שמואל אחוי דר' ברכיא בעי מעתה פר של ר"ח יקדים לשעיר הבא עמו מפני שקדמו במקרא א"ר שמואל א"ר אבא מרי לית את יכול דחטאת דידיה (נ"א חסיר) אחיר (והיא לדעתי הנוסחא הנכונה) על עולת התמיד יעשה ונסכו סמכו לעולת התמיד עכ"ל אבל תימה לי על רבינו כיון שכתב למעלה טעם דרבינא דש"ס דידן ומה סגי ליה דהוצרך עוד למעם דהירושלמי אבל באמת לק"מ דכמשפט ה"ק כמשפט הכתוב בתורה וכמש"כ רש"י ונמצא דהני תרי טעמי צריכי חד להדדי והכל חד טעמא הוא והא דחזר וכתב רבינו זה דבא לכתוב לנו סדר הקדימה דכל הקרבנות ואתי לכתוב כסדר.

⁸ רמב"ם שם

⁹ נראה שרבינו מפרש דה"ק שכשנכתבה אצל ע"ז ביחיד לא לענין זה לבדו נתייחדה שהרי לחטאות אחרות היא באה ונתרבת לראובן גם על ע"ז דיחיד. כס"מ, ועיין באו"ש ועיין הר המוריה שפי' אי לא מסתפינא אמינא הו"א שכצ"ל ראובן לבא על כל הכריתות שמביאין וכו' ור"ל על ע"ז נמי משא"כ כבשה דאינה באה על ע"ז אף שיש לדחוק באופן אחר מ"מ זה נ"ל יותר פשוט.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

ג. עומר קודם לכבש הבא עמו שתי הלחם קודמים לכבשים הבאים עמהם זה הכלל דבר הבא בגין ליום קודם לדבר הבא בגין לחם

הרי שהיו¹⁰ מיני בהמה הרבה ממין קרבן אחד כיצד הן קריבין, הפרים קודמין לאילים שכן נתרבו בנסכים, ואילים קודמין לכבשים שכן נתרבו בנסכים, וכבשים קודמין לשעירים שכן נתרבו באימורים, שבכלל אימורי כבשים האליה ואין בשעירים אליה, העומר קודם לכבש הבא עמו, ושתי הלחם קודמין לשני כבשים¹¹, זה הכלל דבר הבא בגלל היום קודם לדבר הבא בגלל הלחם.

ד. האיש קודם לאשה להחיות

בכל הצלת נפשות כשבושתם וצערם של האיש והאשה שקול, האיש קודם¹².

¹⁰ רמב"ם שם הלכה ט

¹¹ הנה בגמרא הוי מצינן לפרש על אכילתן, אבל בלשון רבינו שזה כתוב בהלכה י"ב לא אדע מה דין קדימה יש לשתי הלחם על הכבשים, שמניפין באחד ושחימתן מקדש להן וזריקתן מתרת, אם לא היכי דהכהן לא מצי להניפין כאחד, וכבר כתב רבינו (לעיל פ"ח הי"א) דאם הניף זה בפני עצמו יצא מצות תנופה, וכשהוא מניף זה וזה בפני עצמו צריך להקדים תנופת הלחם לתנופת כבשים, ודוק. או"ש. וברש"ש כאן כתב צ"ל דהכוונה דבעי"ט דעצרת יראה תחלה להתעסק בהם בהכנתם ובאפייתם ואח"כ בהכנת הכבשים ולבדקם ממום. והנצי"ב במרומי שדה כתב וצ"ל דהאי קודמין פ"י אם שאין לצבור לקנות לחם וכבשים,

¹² ונלמד ממשנה סוף הוריות האיש קודם לאשה להחיותו ממילא לכל סכנה של מיתה ונ"ל הטעם שאיש חייב טפי במצות. ט"ז רנב ו, וכן כתב לדינא ש"ך רנא יא, באר הגולה שם יא ובמזון יתבאר להלן. אולם במומי שדה כתב לא משום דאשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא, וא"כ איש מרובה במצות, כמו"ש"כ בבאר שבע. דא"כ נימא בהא דכהן קודם ללוי זה הטעם משום שיש בו מצות יתירות. אלא הטעם דאיש איקרי קדוש לגבי אשה שלא מיקרית אלא טהור, כדמוכח ביומא דף מ"ג א' טהור להכשיר את האשה, והיינו שאינה אלא בגדר טהרה ולא בקדושה כמו איש, והיינו משום שאיש חייב בת"ת ולא אשה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת הוריות

עובד כוכבים¹³ שבא לקחת ילד וילדה מישראל ולהעבירם על דתם ויש ספוק בדינו לפדות אחד מהם בסך ממון אשר יושת עליו¹⁴, למרות שיש לחוש לנקבה שלא תטמע בין השבויים הזכר קודם¹⁵.

ה. ולהשג אנדה

מצא אבידה של איש ואבידה של אשה יקדים להשיב של האיש גם אם יכול לטפל להשיב לבעליה רק אחד.

וכן איש¹⁶ קודם לאשה להלות בר"א בזמן ששניהם אינם עניים וכ"ש אם האיש עני והאשה איננה ענייה.

אבל בזמן ששניהם עניים האשה קודמת לאיש¹⁷, אם לא שהוא קרוב.

ואם ממניעת הלואה יוכל לבוא לידי סכנת נפשות האיש קודם שהוא חייב בכל המצות משא"כ האשה דהיא פטורה ממ"ע שהזמן גרמא.

¹³ עיין (בשאלת יעבץ ח"א סימן ס"ח) שנשאל אם עובד כוכבים אלם נושה בא לקחת שני ילדים מישראל ולהעבירם על דתם ויש ספוק בדינו לפדות אחד מהם בסך ממון אשר יושת עליו וא' זכר וא' נקבה מי קודם הלכאורה יש לחוש לנקבה שלא תטמע בין השבויים כיון שזרעה כשר ויש לו דין ישראל לכל דבר והשיב דודאי הזכר קודם דאם להחיות הגוף קודם הזכר לנקבה להציל נפשו עאכ"ו ולא היה לן למיחש לזרעה מכמה טעמים ואף על גב דלהוציא מבית השביה אשה קודמת היינו בגדול וידוע שלא יעבירוהו על דת ובשאינ לחוש שיטמע הזכר בין העובדי כוכבים ע"ש

¹⁴ וכן משפחה יהודית נמצאת בארץ אויב, ואינה יכולה לעזוב את המדינה. למשפחה בן ובת, ותמורת כופר ושוחר ניתן לשחרר את הבן או את הבת. את שניהם יחד לא ניתן לשחרר. ברור לכולנו שמי שישאר במדינת האויב יטמע בין הגויים. מתעוררת השאלה מי יזכה לצאת מהמאסר, הבן או הבת

¹⁵ ועיין שיעורי תורה לרופאים הריון ולידה הפלה סימן רמו שכתב לסיכון א. מותר לדלל את הזכר ולהשאיר את הנקבה, מאחר ואין כל קדושה יתרה בעוברים בזכרים מנקבות. ב. כמו כן מותר לדלל את הנקבות ולהשאיר את הזכרים, ואפשר להטיל גורל ולנהוג על פיו. ג. כשיש לפנינו עובר כהן ועובר ישראל – שניהם שוים, ואין יתרון לכהן על הלוי וישראל. אך אולי יש יתרון לעוברים של ישראלים על ממזרים.

ד. אם יש אפשרות לפדות מהשבי זכר או נקבה, יפרו את הנקבה.

ה. אם קיים חשש שייטמעו בין הגויים, יפרו את הזכר משום שזרעו יהיו גויים, משא"כ הבת שזרעה ישאר ישראל.

ו. כאשר יש אמצעים לנתח איש או אשה לצורך שיפור המראה החיצוני, האשה קודמת כדי שתוכל להנשא

¹⁶ חפץ חיים – אהבת חסד הלק א פרק ה אות ט

¹⁷ והוא מהא דאיתא ביו"ד בסימן רנ"א דלהאכיל האשה קודמת לאיש מפני שמתביישת לשאול על הפתחים וא"כ נראה דה"ה בעניינינו דע"י הלואה שהוא מלוה להעני מצוי הוא שע"ז מחזיק בידו שלא יפול ויצטרך לבריות ומקיים בזה המצוה דוממה ידו עמך והחזקת בו וכדאיתא ביו"ד בסימן רמ"ט ס"ו א"כ ממילא האשה קודמת נתיב החסד – שם אות יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

ו. והאשה קודמת לאיש לכסות

כבר התבאר במסכת כתובות דף סז. שאיש ואשה¹⁸ שבאו לבקש מזון או כסף למזון מגבאי או ארגוני צדקה, מקדימין אשה לאיש¹⁹, וכן אם באו לשאול כסות האשה קודמת, מפני שדרך האיש לחזור על הפתחים ואין דרכה של אשה לחזור ואפי' היא מחזרת עתה על הפתחים מכל מקום מקדימין אותה כיון שאין דרכה בכך יש להקדימה שלא תחזור על הפתחים, וגם יש לחשוש שמא תתבייש לחזור גם אצל אחרים²⁰.

ודוקא ששניהם מבקשים מזון אבל אם האשה מבקשת ביגוד והאיש מבקש מזון הוא קודם שהרי זה פיקוח נפש²¹.

מצמצמים הסכום הניתן לאיש עבור מזון כדי שיהיה לכסות האשה²².

ז. ולהוציא מבית השני בזמן ששניהם עומדים בקלקלה

האיש קודם לאשה

במצות פדיון²³ שבויים, פודין את האשה קודם האיש שבושתה מרובה, ואם רגילין השבאין במשכב זכור פודין האיש קודם, ואפילו היא אשת איש ואפילו היא נערה מאורסה מפני שהאשה דרכה בכך, והאיש אין דרכו בכך, ובקשו ממנו דבר שאינו טבע לו, וצערו מרובה.

לפיכך אם שניהם בסכנת טביעה ורוצים לטבוע בנהר כדי שלא יקלקלו עמיהם, הצלת האיש קודם שהוא עושה זה מתוך צער גדול יותר מן האשה וראוי להצילו יותר.

¹⁸ שו"ע ונו"כ י"ד רנא ח

¹⁹ הא דתנן בסוף הוריות האיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבידה והאשה קודמת לאיש לכסות כו' צריך לומר דלהחיות היינו להצילם אם הם טובעים בנהר וכו' אבל אכילה לאו בכלל להחיות הוא אלא דינן כדין הכסות ותנא כסות והוא הדין אכילה עד כאן לשון בית יוסף וכו' בספר באר שבע דכ"ב ע"ב. ש"ך שם יא

²⁰ ש"ך שם יב

²¹ ראשון לציון שם

²² דוילא מלתא שתהיה האשה כך ערומה ואיכא למיחש לאפקרותא ונגנאי גדול הוא ודוקא פיקוח נפש דאיש הוא דקודם לכסות דאשה שמא ימות אבל אי ליכא למיחש שמא ימות מקדמינן כסות דאשה כנ"ל. שם

²³ שו"ע ונו"כ י"ד רנב ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

ח. היה הוא ואביו ורבו בשבי הוא קודם לרבו ורבו קודם לאביו אמו קודמת לכולם

היו הוא²⁴ ואביו ורבו בשבי, אפילו אם אין פיקוח נפש²⁵, הוא קודם לרבו ורבו המובהק²⁶ קודם לאביו, ופודה את רבו ואח"כ פודה את אביו, שזה הביאו לחיי העולם הזה וזה הביאו לחיי העולם הבא, ואם אביו חכם אפילו אינו שקול כרבו אביו קודם²⁷, ואמו קודמת לכולם אפילו לעצמו²⁸, משום שיש לה יותר בוש²⁹. ובמקום פקוח נפש הוא קודם לאמו³⁰.

י"א הא דרבו קודם לאביו היינו שלומד עמו בחנם, אבל אם אביו שוכר לו רבי ומלמדו, אביו קודם לכל דבר.

ט. משוח בשמן המשחה קודם למרובה ... ראש בית אב קודם לכהן הדיוט

כהן הגדול³¹ המשוח קודם למרובה בגדים³², ומרובה בגדים העומד לשרת קודם למשוח שעבר מחמת קרי, והעובר מחמת קרי קודם לעובר מחמת מום, והעובר מחמת מום קודם לכהן משוח מלחמה, ומשוח מלחמה קודם

²⁴ שו"ע ונו"כ רמב"ד ורנב ט

²⁵ שו"ך שם י

²⁶ אבל אינו מובהק אביו קודם אפילו אינו חכם כלל. שו"ך רמב"ש שם סב, ורנא יז

²⁷ שו"ך רנב ח

²⁸ אף על גב דחיייו קודמים לחיי אביו ורבו כדאיתא בס"פ אלו מציאות אפס כי לא יהיה בך אביון שלך קודם לשל כל אדם וה"ל מכ"ש לחיי אטו דגרוע טפי כדאמרינן בפ"ק דקדושין גבי מורא וכבוד אפ"ה להוציא מבית השבי אמו קודמת לכולן משום דלמא עבדי בה איסורא כ"כ בספר באר שבע דף כ"ב ע"ג. שו"ך שם י

²⁹ שו"ך שם ט

³⁰ שו"ך שם

³¹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ד הלכה יט

³² ויש לעיין איך יתכן להיות ב' כה"ג בזמן אחד הא לעיל הלכה ט"ו כתב דאין מושחין שני כה"ג כאחד ומבואר שם בירושלמי הטעם משום איבה וא"כ כ"ז שהכ"ג חי אין ממנין כה"ג אחר. הר המוריה שם ועיי"ש שהאריך ביישוב זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

לסגן,³³ וסגן קודם לקתיקול³⁴, וקתיקול קודם לאמרכל, ואמרכל קודם לגזבר³⁵, וגזבר קודם לראש משמר, וראש המשמר קודם לראש בית אב, וראש בית אב קודם לכהן הדיוט משאר הכהנים, נמצאו הכהנים תמיד³⁶ שמנה³⁷ מעלות זו למעלה מזו.

י. לענין טומאה ... סגן ומשוח מלחמה שהיו מהלכים בדרך ופגע בהם מת מצוה מוטב שיטמא משוח מלחמה ואל יטמא סגן שאם יארע בו פסול כהן גדול נכנס הסגן ומשמש תחתיו

כבר התבאר במסכת נזיר מו: היה כהן גדול וכהן הדיוט³⁸ ופגעו במת מצוה יטמא ההדיוט וכל הקודם את חבירו במעלה מתאחר בטומאה, כהן הגדול המשוח קודם למרובה בגדים³⁹, ולכן יטמא קודם מרובה בגדים, ומרובה

³³ שממנין כהן אחד יהיה לכ"ג כמו המשנה למלך והוא הנקרא סגן, והוא הנקרא ממונה ויהיה עומד לימין כהן גדול תמיד וזה כבוד הוא לו וכל הכהנים מתחת יד הסגן. רמב"ם שם מו ונקרא ממונה מפני שהוא ממונה לעבוד תחת הכה"ג אם יארע בו פסול

³⁴ ועוד ממנין קתיקולין להיות לסגן כמו הסגן לכ"ג, ואין פוחתין משנים, וממנים אמרכלין אין פחות מו', ומפתחות העזרה בידם רצה האחד לפתוח אינו יכול עד שיתכנסו כל האמרכלין ויפתחו. שם יז

³⁵ וממנין גזברין מתחת ידי האמרכלין, ואין פוחתין משלשה גזברין והגזברין הם שגובין כל ההקדשות, ופודין את הנפדה מהן ומוציאין אותן בדברים הראויין להן להוציאן. שם יח

³⁶ ג"ל שכתב תמיד לומר דבזמן דליכא שמן המשחה הוי המרובה בבגדים במקום כהן משוח

³⁷ ואיכא למידק דטפי מח' מעלות מנה כאן וי"ל דעובר מחמת מום ומחמת קרי לא הוה בכלל המנין דהא לא הוה תמיד וקשה דאכתי מ' מעלות הוו. וי"ל דכהן הדיוט לא הוה בכלל המנין שהוא הצד התחתון שבכולן ולא יקרא בשם מעלה. ועי"ל דמשוח מלחמה אינו מכלל הח' מעלות מפני שאין המלחמה ענין לעבודה בבהמ"ק כסף משנה, אמנם פירושו פשוט, דבתוספתא שקלים (שם) תנינן היו כשרים בכהנים ובלויים ובישראל, פירוש דהאמרכל והגזבר והוה"ד הקיתוקול היו כשרים להיות גם מזרים לויים וישראלים, וא"כ בכהנים גופיהו ליכא רק שמונה מעלות, כהן מרובה בגדים, משוח שעבר משום קרי, עבר משום מום, משוח מלחמה, סגן, וקיתוקול אמרכל גזבר ישראלים הן ראש משמר, ראש בית אב כהן הדיוט, ודברי רבינו פשוט. או"ש שם

³⁸ רמב"ם אבל שם ו הלכות כלי המקדש פרק ד הלכה יט

³⁹ ויש לעיין איך יתכן להיות ב' כה"ג בזמן אחד הא לעיל הלכה מ"ו כתב דאין מושחין שני כה"ג כאחד ומבואר שם בירושלמי הטעם משום איבה וא"כ כ"ז שהכ"ג חי אין ממנין כה"ג אחר. והנה כעין זה איתא בנזיר מ"ז ב' וכתבו שם התוס' דמשכחת לה כגון שנמשח אחד לכה"ג ובתוך כך נגנו שמן המשחה ואירע בו קרי ככהן המשוח ומינו אחר תחתיו מרובה בגדים לעשות עבודה ביה"כ וקשה דא"כ הו"ל לומר משוח חזי לעבודה ומרובה בגדים לא חזי לעבודה דראשון חוזר לעבודתו כדקאמר גבי משוח שעבר ונראה לומר כגון שכה"ג גלה ומינו אחר תחתיו ברבוי בגדים כגון שנגנו השמן כבר ושימש כמה שנים שאם אף הראשון שב אינו חוזר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

בגדים העומד לשרת קודם למשווח שעבר מחמת קרי⁴⁰, ולכן יטמא שעבר מחמת קרי, והעובר מחמת קרי קודם לעובר מחמת מום⁴¹ אפילו מום עובר⁴², ולכן יטמא העובר מחמת מום, והעובר מחמת מום קודם לכהן משוח מלחמה⁴³, ולכן יטמא משוח מלחמה, אולם למרות שמשוח מלחמה קודם לסגן שהרי תלויים בו רבים, סגן עם משוח מלחמה שפגעו במת מצוה, יטמא משוח מלחמה ואל יטמא הסגן. מכיון שנצרך הוא לצורך העבודה שאם אירע בכהן גדול פסול הרי נכנס הסגן ומשמש תחתיו.

יא. כהן קודם ללוי לוי לישראל לישראל לממזר וממזר לנתין ונתין לגר וגר לעבד משוחרר אימתי בזמן שכולם שוים אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ

לעבודתו שהרי שימש זה תחתיו כמה שנים עכ"ל בד"ה וכן וכו' יעו"ש ועיי"ש עוד בשיטה מקובצת מש"כ בזה והנ"ל עוד בזה כי יתכן להיות בשני כה"ג בזמן אחד כגון שגלה כה"ג המשוח ומינו אחר תחתיו מרובה בגדים ונ"כ גלה לאותו המקום שגלה המשוח ובוה אין שייך לומר ראשון חוזר לעבודתו כיון דעדיין הוא בגולה וקמ"ל דהמשוח עדיף מטעם שהיה לו קדושה יתירה שהיה מביא פר על שגנתו. ועיין הר המוריה כלי המקדש שם שהאריך בזה ועיין מעשה רקח שהביא משו"ת הרמ"ע מפאנו ז"ל סי' ק"ב נשאל דבמאי עסקינן אי בבית ראשון נמשיחה ואי בבית שני מי איכא משוח והשיב ז"ל לעולם בבית ראשון ובנתרבה ביום הכיפורים שאין משיחתו דוחה לא שבת ולא יום טוב ע"כ. ולכאורה דבריו תמוהים חדא דמנ"ל שאין משיחתו דוחה יום הכיפורים אפילו אם יארע בשבת הוא מכיון שהותרו כמה מלאכות והם בכהן גדול דוקא פשיטא שתדחה המשיחה דצורך גבוה היא ותו דמרובה בגדים מנ"ל שהיה נוהג בבית ראשון כלל דזה לא הותר אלא בבית שני מחמת העדר שמן המשיחה כמ"ש רבינו פ"א הל' ה' ומוה קשה ג"כ להרב כאר שבע ז"ל בשלהי הוריות שנראה שהבין מזאת הסוגיא דאין המשיחה דוחה יום הכיפורים וכבר הוכרחנו דהך סוגיא בבית שני דוקא היא וכ"מ מפורש בפ"י רש"י בנויר דף מ"ז שכתב וז"ל ומשוח שעבר כלומר קודם שנגנו שמן המשיחה אירע קרי בכהן גדול ומינו אחר תחתיו ומשחוהו וכו' ע"כ. וכ"כ התוס' שם.

⁴⁰ די"ל דהתאם בשעדיין לא נטהר המשוח ולכך המרובה בגדים עדיין הוא משרת, והוא קודם ורישא איירי בחזר לכשרותו דאז קודם למרובה בגדים. מעשה רקח שם

⁴¹ דאילו האי חזי לעבודה למחר ואילו עבר מחמת מום לא חזי לעבודה

⁴² הר המוריה כלי המקדש שם מתוס', ולכאורה מום עובר קודם למום שאינו עובר.

⁴³ שמשוח מלחמה אין לו דין כה"ג לענין עבודה כמבואר ביומא ע"ג א' ובהוריות י"ב ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

היו לפנינו⁴⁴ עניים הרבה ואין בכיס לפרנס או לכסות או לפדות את כולם, מקדים הכהן ללוי והלוי לישראל והישראל לחלל והחלל לשתוקי והשתוקי לאסופי והאסופי לממזר והממזר לנתין והנתין לגר והגר לעבד משוחרר.

במה דברים אמורים בזמן שהם שוים בחכמה, אבל אם ממזר תלמיד חכם וכהן עם הארץ, ממזר תלמיד חכם קודם. ואפילו חכם לכסות ועם הארץ להחיות, חכם קודם. אבל בזמן הזה שאין לנו ת"ח אין לדחות פקוח נפש מפניו⁴⁵, ואשת חבר כחבר.

וטעמא דמילתא, כהן קודם ללוי שנאמר (דברי הימים א כג פסוק יג) בְּנֵי עִמְרָם אֶהְרֹן וּמִשֵׁה וַיְבָרֶךְ אֶהְרֹן לְהַקְדִּישׁוּ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא וּבָנָיו עַד עוֹלָם לְהַקְטִיר לְפָנָי ה' לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֶךְ בְּשֵׁמוֹ עַד עוֹלָם, לוי קודם לישראל שנאמר (דברים י פסוק ז) בְּעֵת הַהוּא הִבְדִּיל ה' אֶת שֵׁבֶט הַלְוִי לְשֵׁאת אֶת אַרְוֹן בְּרִית ה' לְעֹמֵד לְפָנָי ה' לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֶךְ בְּשֵׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, ישראל קודם לחלל שזה בא בהיתר וזה בא על ידי עבירה, וחלל לשתוקי שמכל מקום הכל יודעין אביו שכשר הוא ובשתוקי אין הכל יודעין מי הוא אביו, ושתוקי לאסופי שזה יודעין על ידי אמו שאביו ישראל וגם אמו מכירין שהיא ישראלית, ואסופי אין מכירין לא את אביו ולא את אמו שמא גוי הוא ויכול להיות אפילו שהוא ממזר, ואסופי קודם לממזר שזה ספק ממזר וזה ודאי ממזר, וממזר לנתין שזה בא מטפה כשרה וזה בא מטפה פסולה, נתין קודם לגר זה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה, גר קודם לעבד משוחרר זה לא היה בכלל ארור וזה היה בכלל ארור, וממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ, שנאמר משלי ג פסוק טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנַס לְפָנָי וּלְפָנֵימָי. וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁוּוּ בָּהּ, וְכָל הַקּוֹדֵם בַּחֲכָמָה קוֹדֵם לְחַבִּירוֹ.

דף יג:

יב. חמשה דברים משכחים את הלימוד ...

חמשה דברים משכחים את הלימוד⁴⁶, ויש להזהר בהם⁴⁷.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד רנא ט

⁴⁵ שו"ע שם טז

⁴⁶ ערוה"ש או"ח ב ה

⁴⁷ ועיין רוח חיים (פאלאני ח"ב ברשימות אה"ע בסוה"ס עמ' קס ד"ה והנה), חסד לאלפים (או"ח סימן קנז אות ו), דברי מלכיאל (ח"ד סימן א), שו"ת התעוררות תשובה (ח"ד סימן קל), שו"ת שלמת חיים (מהדו"ח עמ' 246). שמו שאינו נוהר מדברים שקשים לשכחה, הוא בכלל מה שאמרו באבות כל השוכח דבר אחד ממשנתו כאילו מתחייב בנפשו שנאמר 'רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך'. אולם בספר חסידים אות תרת. כתב לענין האוכל דבר שקשה לשכחה, שאינו מתחייב בנפשו, שהרי אמרו שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

- א. האוכל ממה שאוכל עכבר⁴⁸ וממה שאוכל חתול⁴⁹.
- ב. והאוכל לב של בהמה, ובראשונים⁵⁰ כתבו להימנע אף מאכילת לב של עוף, ואין לאכול שום לב.

שזה רק באופן שיושב ומסירם מלבו, ומי שאינו נזהר מדברים הגורמים לשכחה אינו נחשב שישב והסירם מלבו. וכן יש שהוכיח כן מזה שהפוסקים לא הביאו להלכה כל הדברים שמשכחים הלימוד, משמע שאין בזה איסור. וכתב עוד שהטעם שאינו נחשב שישב והסירם מלבו, כיון שאין זה מוכרח שישכח אלא הוא גורם להחליש הזכרון וגם שהוא מתכוין להנאת עצמו לאכילה. ועיין בשו"ת יביע אומר חלק ב – יורה דעה סימן ח שהסיק אין איסור ממש בעושה א' מדברים אלו אלא שיותר טוב לחוש.

⁴⁸ בחופת אליהו שבסוף ספר ראשית חכמה (שער ו) הוסיף, שהאוכל ממה שאכל כלב גם כן גורם לשכחה. וכתב בשו"ת יביע אומר (חלק ב יו"ד סימן ח), שאף שבספר זבחי צדק (סימן קמז) כתב שאנו אין לנו אלא דברי הגמרא, ובגמרא לא הוזכר כלב אלא התול ועכבר, מכל מקום נראה שטוב לחוש גם לזה, משום שהש"ס נקט דברים שמשכחים ביותר ובריא היוקם, אבל שאר הדברים אינם חמורים כל כך, אבל ראוי להיזהר גם מהם. [וכתב שם, שיתנו את האוכל שאכל ממנו עכבר או חתול לנקבות שאינן מצוות על דברי תורה וכ"כ החוות יו"ד סי' ע"ב סק"ב בהידושים].

⁴⁹ האוכל ממה שאוכל עכבר וממה שאוכל חתול הלא דממה שאוכל חתול היינו נמי משום דחתול אוכל עכברים, כך מצאתי בספר הורה גבר. פני שלמה

⁵⁰ ואינו אוכל לב עוף אף על פי שהספר אינו מזכיר כי אם לב בהמה שקשה לשכחה מ"מ כמו כן מונע נמי לב עוף. תשב"ץ סימן תקס"א. וכן בארחות חיים הלכ' תלמוד תורה סימן כ"ה, ומובא בש"ך יו"ד עב ב וכתב וכן ראיתי נזהרין בזה. ובפמ"ג דאין לאכול שום לב וכן נוהגין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת הוריות

ג. והרגיל⁵¹ בזיתים⁵² חיים⁵³. אך בכבושים⁵⁴ אין חשש.

ד. והשותה מים של שיורי רחיצה, ו"א⁵⁵ שהכונה למים שרחצו בהם ונשארו לאחר הרחיצה. ו"א⁵⁶ שהכונה גם על מים שנתשיירו בכלי שרחצו ממנו. ו"א⁵⁷ שהיינו של כל הגוף וגם של רגלים אבל של נטילה ידיים טוב לשתותו.

ה. והרוחץ רגליו זה על גבי זה.

ו"א אף המניח כליו כלומר בגדיו תחת מראשותיו.

⁵¹ בקו' זכרון מהגר"ח קניבסקי שליט"א (עמ' י) דקדק בלשון הרגיל, וכתב דר"ל שאוכל הרבה, אבל לפרקים שרי ע"ש. אך אין ברור הגדר מה ר"ל רגיל. ובמור וקציעה ליעב"ץ או"ח (סוף סי' ק"ע) דמשמע דהאיסור לאכילת זיתים הוא דוקא בקובע סעודתו עליהם ע"ש היטב וי"ל. וראה בקובץ בית אהרן וישראל (שנה ה גליון ה עמ' קב"ה – ו) עוד בזה. (וע"ע בלקוטי יהודה פ' מסעי (עמ' קי"ג) המביא מכ"ק אדמו"ר בעל האמרי אמת זצ"ל דל' יום נקרא רגיל ובהג"ה שם ציין לב"ב (ח א) ע"ש).

⁵² פ"י כי השמן זית מיוחד לחכמו ושכל, מפני שממנו האור אשר השכל דומה לו, והזתים אשר הוא נושא אל השמן, שבתוך הזית הוא שמן מוכן לשכחה. כי השמן הוא נבדל מן הזית, ומפני שהשמן נבדל מן הזית הוא נבדל לגמרי וזהו מיוחד לאור ולשכל, והנושא אשר (הזית) [השמן] יוצא ממנו, כי הנושא אשר השכל עומד בו הוא חמרי, והוא משכח השכל כאשר הוא מוטבע בו. לכך כאשר אוכל הזתים הוא משכח תלמודו, כאלו השמן מוטבע בגוף הזית. וכאשר אוכל השמן שהוא בפני עצמו והוא נבדל מן הזית הוא יפה לחכמה, כי הוא אור לגמרי [והזית אשר השמן יוצא] ממנו הוא הפך זה שהוא מסוגל אל הפך החכמה לכך הוא מסוגל [לשכחה]. וכן מה שאמר האוכל לב בהמה, כי הלב הוא נושא אל החכמה שבלב והנושא נבדל מן הכח אשר בלב ולפיכך בו הטפשות. וכן אמרו כי כל אבר מחזיק אבר חוץ מן לב ומות, שגם המוח הוא נושא לדעת כמו הלב והם נבדלים מן הכח אשר הם הנושאים, לכך הם קשים לתלמוד. חדושי אגרות למהר"ל

⁵³ ועיין בבאה"ט או"ח סי' ק"ע סק"ב שב' וז"ל, ובענין דברים המשכחין כגון זיתים וכיוצא בהם, אין זה אלא בע"ה, אבל האוכלם בכוונה כנודע מוסיפין לו זכירה, עכ"ל והוא ממג"א שם יט. וגם בזה א"ש מה שאכל ר"י זית, וכן בסוגיא דברכות מ"א. דס"ל לר"י דזית עדיף משום דהו"ל מין שבעה, ושפיר היו נוהגין באכילת זיתים, ודו"ק. – ועיין עוד ברבינו בחיי פרשת וישלח סוף ד"ה ותצא, מענין זה, ובמעם שהזית משכח הלימוד, ע"ש.

⁵⁴ הגהות יעב"ץ וכן כתב במור וקציעה שלו (או"ח סי' ק"ע) ע"ש. ועיין יפה ללב ביו"ד סימן קמ"ז בקו"א מפקפק על המור וקציעה (ועיין בכף החיים בסימן קנ"ז), ובספר זכירה מבואר דגם עם שמן זית קשה לשכחה, מכל מקום המקילין יש להן על מה לסמוך.

⁵⁵ חידושים וביאורים וחופת אליהו רבה שער ו

⁵⁶ אורחות חיים הל' ת"ת אות כה וז"ל ו"א אף הרוחץ ממים הנותרי' מן השתיה או השות' ממי' הנותרי' מן הרחיצה

⁵⁷ הגהות יעב"ץ, אך בספר זכרון להגר"ח קניבסקי (בהוספות לסק"ב) מביא דבתשובות הגאונים סי' רע"ז מבואר בהדיא גם מי נטי' בכלל. ואם נתערבו מים אלו ברוב מים נקיים או בתבשיל אפשר דיש להקל. שם בספר זכרון הנ"ל ח"ב סק"ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

יש אומרים⁵⁸ שדוקא כשרגיל בזה ודוקא בבגדי עצמו הוא קשה לשכחה, ויש חולקים⁵⁹ שבכל אופן הוא קשה לשכחה. ולכן היכא דאפשר יקפיד בזה גם בבגדי חבריו. ואם הכר מפסיק בין ראשו לכליו שפיר דמי. ונכון ליזהר שלא להניח את נעליו תחת המטה, למראשותיו⁶⁰.

והמתנמים על זרועו כשהוא מכוסה בבגד, יש שכתב שאין בזה קפידא⁶¹. אפשר אם מניח דבר אחר המפסיק בין ראשו לבגדיו אין קפידא⁶².

ויש שכתבו⁶³ שהלובשים שני מלבושים ביחד⁶⁴, ג"כ קשה לשכחה ונראה דבמנעלים אין קפידא⁶⁵.

יש אומרים⁶⁶ שכשם שאסור ללבוש שני בגדים כאחד, כך אסור לפשוט שני בגדים כאחד, ויש אומרים⁶⁷ שמותר לפשוט שני בגדים כאחד.

⁵⁸ שו"ת שלמת חיים (מהדו"ח עניינים שונים סימן צד), ומשו"ה ישנו הכהנים בבגדי כהונה מתחת לראשם (תמיד פ"א מ"א) כיון שאינם רגילים בכך שהרי המשמרות מתחלפות תמיד, וגם הבגדים אינם שלהם אלא של הקדש.

⁵⁹ טהרת המים (מע' ש' אות יד), ספר זכרון להג"ח קנייבסקי (חלק ב' אות טו), שו"ת יביע אומר (ח"ב יו"ד סימן ח). ובספר זכרון כתב להוכיח דאף כשאינו רגיל הוא קשה לשכחה, ממה שכתב בליקוטי מהרי"ל (אות מא) שהיה נוהג כשהולך בדרך ואין לו כר או כסת לשום תחת ראשו, היה מניח את אוכף הסוס מתחת לראשו ובלבד שלא אחד מבגדיו. ומשמע מזה דאף באקראי הוא קשה לשכחה. גם על התנאי השני שדוקא בבגד שלו פקפק שם, אך כתב דאם מניח בגד של חבריו שלא לבשו כלל אפשר דיש להקל. וכתב עוד שעיקר הראיה מבגדי כהונה יש לדחות, דשאי"ה דהוא מצוה להניח הבגד"כ תחת הראש כדי לשמרם [וכמו שאמרו בברכות כד ע"א לגבי תפילין] וכל לנטוריהו טפי עדיף [ושומר מצוה לא ידע דבר רע. גם אפשר דבביהמ"ק לא הזיק שום דבר, ע"י אבות פ"ה ובמדבר רבה פר' ויהי ביום כלות, וכ"כ בדוכב מישרים ח"א סימן עט. וע"י בספר עיני כל חי (להג"ח פאלאנזי, מסכת תמיד) שכתב ש"ל שבגדי קודש לא מביאים לידי שכחה, וכ"כ במרומי שדה (הוריות יג ע"ב) דבגד"כ שאני.

⁶⁰ ילקוט יוסף השכמת הבוקר הערות סימן ב' אות יג

⁶¹ וע"י בכל זה בספר שמירת הגוף והנפש (ח"א סימן קיח).

⁶² מ"ב ב ב

⁶³ מג"א סק"ג בשם כונות מובא במ"ב שם

⁶⁴ ובכף החיים ו הביא שגם יש ליזהר שלא ללבוש שני כובעים בבת אחת.

⁶⁵ ערוה"ש שם ו, וכן שו"ת פני מבין (או"ח סימן רכ"ו). וע"י בשלחן מלכים (סימן ג, הלכה למשה סק"ז) שביאר דאין זה מקרי לבישה אלא נעילה. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (פניני תפילה, עמוד סה).

⁶⁶ מנחת אהרן (פארדו כלל כב אות יב), שלחן המהור (קאמרנא, ס"ב ס"א).

⁶⁷ ארחות חיים (ליפשיץ), אפיקי מונינים (חידושים סק"ג), ספר זכרון (ח"ב אות לג). וע"י בהליכות שלמה (תפילה, פ"ב סכ"ב) שכתב שאף שיש שהחמירו בזה, מ"מ אין לנו אלא מה שמפורש בפוסקים, וגם בכל הדברים שהזכירו חז"ל שקשים לשכחה, אף שיי"א שדבר זה נכלל בציווי התורה 'השמך לך פן תשכח', מ"מ כיון שלענין שאר דברים סגוליים שאמרו חז"ל הוזהרו האחרונים מלהודקק להם [ע"י יש"ש חולין פ"ח סימן יב, הג' רע"א לשו"ע יו"ד סימן שלו ס"א], דכיון שאין אנו בקיאים בהם יתכן דלא יועילו ויבאו לזלזל בדברי חז"ל, די לנו שנחמיר בדברים הקשים לשכחה במה שנזכר בפירוש ותו לא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

יג. חמשה דברים משיבים את הלימוד ... הרגיל בשמן זית

חמשה דברים משיבים את הלימוד

- א. האוכל פת פחמין וכ"ש פחמין עצמן.
 - ב. והאוכל ביצה מנוולגלת בלא מלח ומנוולגלת כלומר שהיא צלוייה קצת.
 - ג. והרגיל בשמן זית.
 - ד. והרגיל ביין ובשמים.
 - ה. והשותה מים של שיורי עיסה.
- וי"א אף הטובל אצבעו במלח ואוכל.

יד. עשרה דברים קשים ללימוד ... והמסתכל בפני המת ויש אומרים אף הקורא כתב שעל גבי הקבר

עשרה דברים קשים ללימוד כלומר שיקשה לו להבין מה שלומד⁶⁸,

- א. העובר תחת אפסר הגמל וכל שכך תחת גמל עצמו
- ב. והעובר בין שני גמלים
- ג. והעובר בין שתי נשים
- ד. ואשה העוברת בין שני אנשים
- ה. והעובר מתחת ריח רע של נבילה
- ו. והעובר תחת הגשר שלא עברו תחתיו מים מ' יום

⁶⁸ ערוה"ש שם ו וכ"מ מרש"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת הזריות

ז. והאוכל פת שלא בישל כל צרכו

ח. והאוכל בשר מזוהמא ליסטרין וזהו הכף שבוחשין בו את הקדירה

ט. והשותה מאמת המים העוברת בבית הקברות

י. והמסתכל בפני המת⁶⁹, ודוקא כשמסתכל ומתבונן בו ביותר⁷⁰, אבל בראיה בעלמא אין קפידא, ויש להזהר אף בתמונתו של מת⁷¹.

וי"א אף הקורא כתב שעל גבי הקבר, ובשם האריז"ל כתבו⁷² שזה דוקא בכתב בולט ולא בכתב שוקע. ויש שהסתפק איך הדין בכתב שאינו לא בולט ולא שוקע. ויש מדרקדקים⁷³ להניח אבן על גבי המצבה ואומרים שזה מועיל שלא תהיה קריאתה קשה ללימודו.

⁶⁹ אולם עיין במ"ב ב ב שהביא זה בכלל דברים המשכחים הלימוד משמע שהבין שקשים ללמוד נמי הכונה שמשכח לימודו וכן כתבו בפירוש האגדות לרבינו ידעיה הפניני (קדמון מתקופת הרשב"א), בראשית חכמה (פרק דרך ארץ שער ג אות טו), בפמ"ג (א"א סק"א) בשם הפרי חדש, ובנגיד ומצוה (דף לה ע"ב). ובנפש חיה ובכף החיים אכן הקשו על הפמ"ג מהא דבגמ' איתא 'קשה ללימוד' ולא שמשכח. ובכף החיים (סק"ג) תירץ שמשום השכחה הוא קשה לשמוע. אמנם עי' בשו"ת דבר יהושע (ח"א סימן לה) שדברים אלו חמורים יותר מהדברים שקשים לשכחה, שלגבי דברים הקשים לשכחה כתב בספר חסידים (סימן תתרי"ח) שמי שאינו עוסק בתורה אינו צריך לזהר מדברים המשכחים, אבל זה דוקא בדברים המשכחים מה שכבר למד, אבל מדברים שקשים ללימוד כלומר שיבין מה שילמוד להבא, נראה שכל אדם צריך לזהר בזה, ואינו רשאי לגרום לכך שלא יוכל ללמוד כשירצה. ועי' במשנ"ב סימן קנח (סקמ"ה) שהביא מהמג"א בשם התשב"ץ שלא יגב ידיו בחלוקן שקשה לשכחה. והפמ"ג מסתפק אם דוקא חלוקן או כל בגדיו.

⁷⁰ מרומי שדה (הזריות יג ע"ב). ועי' בספר זכרון (ח"ב אות כה) שהוכיח כן ממועד קטן (כו ע"א) דקתני שהיו מגלים פני המת, וע"כ ראייה בלא הסתכלות מותר, וכמו שחילק המשנ"ב (סימן רכה סקל"ג) בשם המג"א לענין האיסור להסתכל בפני רשע.

⁷¹ בשו"ת דבר יהושע (ח"א סימן לה אות ב) כתב שמאחר שאין אתנו יודע טעמא דמלתא מי יודע אם לא גם תמונת מת כשנצטלם לאחר מיתתו קשה ללימוד. ובשו"ת אמרי יושר (ח"ב סימן ל אות ג) הוכיח מהגמרא בבבא בתרא (דף טז ע"ב) שיש קשר רוחני בין האדם ובין תמונתו, שמבואר שם מהיכן ידעו שלשת רעי איוב שבאו עליו יסורים איכא דאמרי כלילא הוה להו, ואיכא דאמרי אילני הוה להו, וכיון דכמשי הוו ידעי ופירש"י כתרים ובכל כתר שלשה פרצופים, ואיש את שמו מחוקק על פרצופו, וכשבאין יסורין על אחד מהן פרצופו משתנה, וכן אילני. ואף שהמהרש"א כתב שזה על ידי כשוף, מכל מקום לא החליט כך, אלא מסתפק בדבר. ואם כן יתכן שגם המצלם מת, נפשו של המת נקשרת בתוך התמונה, ומזיק למסתכל בו

⁷² ספר נגיד מצוה (דף לה ע"ב), הובא בספר זכרון (ח"ב אות כו).

⁷³ יוסף אומץ (להג"ר יוזפא), מובא בספר זכרון (שם) והוסיף ביוסף אומץ דאפשר שהוא קבלה מקדמונים, וכיון שכתב בספר הכוונות דדוקא בכתב בולט יש לצרף ב' הסברות יחד לסמוך בכתב שוקע על הנחת אבן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

ויש שהסתפק⁷⁴ אם הקפידא הוא דוקא בקריאה בפה, או גם בהסתכלות בעלמא, וכתב שיש להחמיר.

טו. כשהנשיא נכנס כל העם עומדים ואין יושבים עד שאומר להם שבו כשאב ב"ד נכנס עושים לו שורה אחת מכאן ושורה אחת מכאן עד שישב במקומו כשחכם נכנס אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו

וכשיושבין⁷⁵ שורות שורות בבית המדרש, נוהגין בזה הסדר, כשהנשיא נכנס לבית המדרש עומדין כל העם ואינם יושבין עד שיאמר להם שבו, שהרי הוא נגיד ומצוה עליהם.

וכשהאב בית דין נכנס עושין לו שורות עומדים מכאן ומכאן עד שישב במקומו ושאר העם יושבין במקומו.

וכשהחכם נכנס כל מי שיגיע לו לד' אמותיו עומד מלפניו, אחד עומד ואחד יושב עד שנכנס במקומו.

טז. בני חכמים ותלמידי חכמים בזמן שרבים צריכים להם מפסיעין על ראשי העם יצא לצורך יכנס וישב במקומו

בני חכמים⁷⁶ ותלמידים של חכמים⁷⁷ בזמן שרבים צריכין להם, מפסיעים על ראשי העם ונכנסים למקומם, ואין שבה לתלמיד חכם שיכנס באחרונה⁷⁸.

⁷⁴ שו"ת בצל החכמה (ח"ה סימן כ).

⁷⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד רמד טו

⁷⁶ שו"ע ונו"כ שם מז

⁷⁷ ש"ך שם יב

⁷⁸ ואף על גב דפרש"י באלה הדברים בפסוק ראשיכם עליכם שהראש יכנס באחרונה היינו שהרשות בידו לעשות כן והקהל מחויבים לסבול דבר זה ממנו אבל הוא עצמו ימנע מלעשות כן דוגמא דקימה אף על גב דמצוה היא אפילו הכי אמרינן שלא יסריח הצבור. ט"ז שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

יצא לצרכיו נכנס וחוזר למקומו.

יז. בני ת"ח שממונים אביהם פרנס על הצבור בזמן שיש להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם ואחוריהם כלפי העם בזמן שאין להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם מפניהם כלפי העם

בני חכמים⁷⁹ שאבותיהם ממונים פרנסים על הציבור, בזמן שיש בהם דעת לשמוע⁸⁰, יש לאביהם רשות ליקח בניהם עמהם בשעת כניסתן ולהחזיק בניהם אצלם במקום מושבם. ונכנסים ויושבין לפני אביהם משום כבוד אביהם והופכין פניהם כנגד אביהם לשמוע מפיהם, ואם אין בהם דעת לשמוע הופכים פניהם כלפי העם

וכן במשתה מושיבין הבנים בצד הזקנים משום כבוד אביהם⁸¹.

יח. לעולם ילמד אדם עצמו להשכים ולהעריב

כבר התבאר במסכת ברכות דף סב. ירגיל עצמו לפנות בוקר וערב, אפילו בימינו שיש בית הכסא בבתינו, ואין צריך להתרחק. מפני שהוא זריזות ונקיות⁸².

יט. האידנא דחלשא עלמא אפילו לגדולים נמי

מה שהתבאר שבני חכמים⁸³ ותלמידים של חכמים⁸⁴ בזמן שרבים צריכין להם, אם יצא לצרכיו נכנס וחוזר למקומו, ואפילו יצא לגדולים, ולא אמרינן

⁷⁹ שו"ע ונו"כ שם יז

⁸⁰ שאין פירושו שיפסיע על ראשי עם קודש דלא התירו זה אלא בשביל צורך עם קודש. מ"ז שם ט

⁸¹ מ"ז שם

⁸² מנ"א סי' ב ס"ק ח

⁸³ שו"ע ונו"כ שם טז

⁸⁴ ש"ך שם יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

היה לו לבדוק עצמו תחלה וכיון שלא בדק לא יהבינן ליה רשות לחזור למקומו דפושע הוא, שכן היה בדורות ראשונים, אך בדורינו חלשא עלמא ובדיקה לא מהני.

כ. אחוזו להו בחלמייהו זילו פייסוהו [לרבן שמעון ב"ג] רבי נתן אזל רבי מאיר לא אזל אמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורדין

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף ל. שאם ידע היורש⁸⁵ שהיה לאביו מעות טמונים אבל לא ידע היכן, ואמרו לו בחלום כך וכך מעות יש שם ובמקום פלוני הם מונחים, ושל פלוני הם או של הקדש, והלך ומצא בדברי בעל החלום, ואפילו אביו הוא בעל החלום⁸⁶ אינו חייב לקיים והרי הם שלו. שדברי חלומות לא מעלין ולא מורדין⁸⁷.

⁸⁵ שו"ע ונו"כ שם ט

⁸⁶ 'סמ"ע שם כח

⁸⁷ אף על פי שאנו רואים שדברי החלום נכונים שכוון למקום ולסכום המעות, אין חלום בלא דברים בטלים, וזה שאמר שהם של פלוני דברים בטלים הם, ונראה דמ"ש שידע היורש שהיו לו מעות טמונים, לאו דוקא הוא, אלא ה"ה כשלא ידע כלל מהמעות ורק ע"י החלום נודע לו. פתחי חושן שם צו כתב בערוה"ש שאפילו לדעת הפוסקים ביו"ד (סימן רי) שהנודר בחלום דינו כנדר (עי' נדרי יעקב פרק ב סעיף ח), היינו לענין איסור אבל לא לענין ממון, וע"י פתח הגליון בשם שו"ת תשב"ץ (ח"ב סימן קכה) בענין דברי חלומות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

